

Naturvernforbundet

Molde

Molde 12.06.24

postmottak@molde.kommune.no

Planstrategi og planprogram 2024

Oppsummering

Naturvernforbundet Molde sine prioriteringer:

- En plan for naturmangfoldet
- En strategi for bekjempelse av fremmede arter
- En strategi for bedre håndtering av avfall, forsøpling og forurensning
- En strategi for redusert forurensning i Sunndalsfjorden
- En strategi for sirkulærøkonomi
- En strategi for transport og miljø
- En strategi for å ta vare på naturskogen i Moldemarka
- En strategi for revisjon av vassdragskonsesjonene for Gryttenanlegget og Istadvassdraget.

Vårt forslag til et nytt utviklingsmål:

- Moldesamfunnet er Norges mest natur- og miljøvennlige kommune.

Innledning

Naturvernforbundet Molde har mange meninger om ønsket utvikling, planoppgaver og om langsiktig arealbruk og miljøutfordringer i kommunen. Det er likevel krevende å ha meninger som alltid er tilpasset de forskjellige strukturer som ny planstrategi, planprogram og kommuneplanens samfunnsdel. Vi håper likevel at dette brevet kan være til nytte i planleggingen og at alt ikke er bestemt på forhånd.

Vi velger å prioritere forslag til planlegging og gjennomføring av konkrete utfordringer der kommunen har eller kan ha en viktig funksjon. Det er ikke alt som er et nasjonalt ansvar.

Vi regner med at hensikten med prosessen ikke minst er å finne ut hva som må gjøres, og måten det må gjøres på for å få en god framdrift for å nå miljømålene. Utfordringen er at mål er enklere enn handlinger, så behovet for og gjennomføring av handlingsplaner må også nevnes.

Vi engasjerte oss i den forrige prosessen med innspill i 2020 og så en uttalelse til kommuneplanens samfunnsdel for 2021-2031 og planstrategi for 2021-2024. Vi skrev om utfordringer, utredningsbehov, klima, natur- og miljøstrategier, kunnskapsgrunnlaget og la fram forslag til politiske satsingsområder.

En positiv utvikling er at kommunen har vedtatt en klima- og energiplan, og at det er ansatt en klimarådgiver til hjelp i oppfølgingen. Vår uttalelse til den planen inneholder 40 forslag til tiltak, og det vil være naturlig å se de i sammenheng med den nye planstrategien, planprogrammet og revisjon av kommuneplanens samfunnsdel.

Det er bra at FNs bærekraftsmål legges til grunn for planleggingen. Når målene ses i sammenheng, er det naturlig å nevne overforbruket i de rike landene. Det gjelder ressursuttak, nedbygging av natur, forurensning og et konsumnivå som bygger på uhemmet vekst som blir mer og mer ødeleggende for både natur og klima. Organisasjonen Global Footprint Network regner ut datoen for "overforbruksdagen". I år ble datoen i Norge 12. april mens datoen for hele verden var 2. august i fjor.

Vi hadde flere kommentarer til kunnskapsgrunnlaget som ble brukt i den forrige prosessen, men i den kommunale saksutredningen ble det kommentert at kunnskapsgrunnlaget ikke var til høring. Nå har kunnskapsgrunnlaget karakter av fakta og objektivitet, og som vi ikke har merknader til.

Vi ønsker også at kunnskapsgrunnlaget i klima- og energiplanen blir brukt og synliggjort i det framtidige planarbeidet.

Målkonflikter og allment engasjement

Lokalt er det viktig med gode administrative og politiske prosesser ved målkonflikter. Vi vil foreslå at det blir utredet hvordan målkonflikter er tenkt løste.

Ut fra erfaring, vil vi også rå til at det i saksbehandlingen blir lagt vekt på å synliggjøre meningene til dem som kommer med innspill under en høring selv om administrasjonen kan være uenig. Det gjelder både for personer og frivillige organisasjoner.

Når planstrategien m.m. legges fram for de folkevalgte, bør det komme fram hvilken vekt det er lagt på en uttalelse, og administrasjonen bør gjøre det klart om det er tatt hensyn til en merknad eller ikke og helst med en begrunnelse. Dette vil styrke muligheten for et allment engasjement i kommunale planprosesser, og som vil føre til en positiv utvikling av lokaldemokratiet. Som miljøorganisasjon er vi avhengig av et godt utviklet og levende lokaldemokrati. Vi har ikke forvaltningsmakt slik som offentlige myndigheter har.

Samfunnsplanen og planprogram

Det er positivt at flere tverrfaglige og gjennomgående tema er aktuelle i samfunnsdelen. En av de nasjonale forventningene er en helhetlig planlegging for å nå klima- og miljømålene.

Vår erfaring er at av og til kan ikke natur- og miljøutfordringer løses av en enkeltetat/saksbehandler. Vi sender våre brev til Molde kommune, og så regner vi med at kommunen internt først får avklart ansvarlig avdelings/foretak og så et saksbehandleransvar.

Når det er avklart at en sak kommer inn under flere etater, må det være mulig å finne ut hvilken avdeling/foretak som har samordningsansvaret. Vår erfaring er også at de administrative utfordringene i kommunen er at avdelingene/foretakene helst vil holde seg til sine kjerneoppgaver. Det er ikke alltid det vi tar opp som kommer inn under en av kjerneoppgavene. Det må være en administrativ utfordring å unngå "flere" kommuner i kommunen for å takle mangfoldige utfordringer der ikke minst tverrfaglige natur- og miljøutfordringer er viktige. Så vi håper at det er mulig å se nærmere på dette ved revisjon av samfunnsplanen.

Vi vil nevne behovet for en bedre forankring av naturmangfoldloven i hele organisasjonen. Vi forutsetter blant annet at utredningskravene i loven også gjelder foretakene.

I vårt engasjement for snarvegene i byen, oppstår det av og til behov for en vurdering om ferdselsretten etter frilufsloven. Vi har fortsatt ikke funnet ut av det administrative ansvaret for forvaltningen av den loven.

Vi leser at de tidligere vedtatte utviklingsmålene for Moldesamfunnet er tenkt videreført til den nye samfunnsplanen. Vi vil foreslå et nytt utviklingsmål. Det er:

Moldesamfunnet er Norges mest natur- og miljøvennlige kommune.

Naturmangfold

Forskning dokumenterer at det er nødvendig å se natur- og klimakrisen i sammenheng. Klimakrisen løses ikke med å forsterke naturkrisen. Tidligere ble arbeidsplasser brukt som argument for nedbygging av natur og forurensning, men etter at mangel på arbeidskraft ble den største utfordringen, har det grønne skiftet blitt et nytt argument for naturinngrep.

Vi ønsker derfor en plan for naturmangfoldet som kan sikre en balansert avveining i saker med konflikt. Den sammen med klima- og energiplanen vil bli et viktig grunnlag for ikke minst arbeidet med en ny arealdel til kommuneplanen.

En plan for naturmangfoldet i kommunen bør blant annet inneholde en strategi for muligheten til å følge opp den globale naturavtalen fra 2022. Det vedtatte målet er å stoppe og reservere tapet av natur innen 2030. Det skal blant annet skje ved å verne om 30 % land og sjø og restaurere minst 30 % ødelagte naturområder.

Kartlegging av naturen i Molde

Etter arealstrategien skal kommunen ta vare på og sikre det biologiske mangfoldet og viktige landskap. Kunnskapen om naturmangfoldet i kommunen har vesentlige mangler. Det kan ta lang tid før det nasjonale kartleggingsprosjekt av naturmangfoldet er ferdig.

Når kunnskapsgrunnlaget i et område som planlegges for utbygging er dårlig, bør kommunen ha som rutine at behovet for naturregistreringer blir vurderte. Dette ser vi lite til i for eksempel referatene fra oppstartsmøtene mellom kommunen og en tiltakshaver i reguleringsplanprosesser. Dispensasjoner fra en arealplan er heller ikke et unntak.

Vi mener at kommunen har en juridisk plikt til å påse at en sak er så godt opplyst som mulig, og at beslutninger må være kunnskapsbaserte. Dette kan være et tema i både planprogram og i en revidert samfunnsplan.

Informasjon om naturen i Molde

Vi kan ikke se bort fra at kanskje ligger det langstrakte Molde i Norgestoppen i naturvariasjon fra den ytterste kyst og innover til de frodige almeskogene i Eikesdal. Vi ønsker at den fantastiske og varierte naturen blir synliggjort på kommunens nettside.

I vårt innspillbrev i 2020 skrev vi blant annet dette:

“Vi ønsker at det blir informert om den fantastiske naturen i nye Molde. For eksempel kan kommunen sin nettside om blant annet miljø bli vesentlig bedre. Det blir for lite når nettsida sin miljødel kun har med ett hovedpunkt med informasjon om “Miljø og forurensning” og ett om “Jakt og fiske”. Både klima og naturmangfold mangler. En god faktabasert nettside om natur og miljø i kommunen er blant annet et viktig grunnlag for kommunen sin dialog med innbyggerne. ”

Vi ser at alt om natur og miljø på nettsida er som i 2020.

Fremmede arter

En av utfordringene for å unngå tap av natur er kampen mot fremmede arter. Det er behov for en strategi for dette. Strategien bør omfatte både kommunen sine eiendommer og hele Moldesamfunnet.

Avfall, forsøpling og forurensning

Dette er et prioritert tema for Naturvernforbundet. Når avfallet samles opp i søppelaksjonene i byen eller i strandområder, kommer omfanget av problemet godt fram.

Det er dessverre mye forsøpling også utenfor byen. Vi skriver ofte brev til kommunen der vi informerer om avfall. De to siste ble sendt i forrige måned.

Både forsøpling og forurensning er ulovlig etter forurensningsloven, og er en av truslene mot livet på både land og sjøen. Vår erfaring er at det er behov for å få utredet og avklart hvordan kommunen på en god måte kan følge opp meldinger om avfall og forurensning.

I våre brev minner vi om at kommunen som forurensningsmyndighet kan gi pålegg om opprydding. Etter § 37 i forurensningslova, tredje ledd, er konsekvensen at dersom noen har bedt kommunen om å gi pålegg om opprydding, er dette et enkeltvedtak, også dersom det ikke blir gitt pålegg om opprydding i et område. Dersom dette ikke følges opp, vil det være et klagevedtak som skal behandles av kommunen sitt klageorgan. Vi har ikke inntrykk av at dette fungerer.

Ved en avklaring om hvordan dette må gjøres, regner vi med at selskapsavtalen med RIR må inn i vurderingene. I kommunestyret den 15.6.23, der selskapsavtalen ble behandlet, ble vedtaket:

”Molde kommune vedtar delegasjon av myndighet til Romsdalshalvøya Interkommunale Renovasjonsselskap i henhold til forurensningsloven § 83, jf. selskapsavtalen pkt. 9.”

Vi ser behov for avklaring og utredning av en strategi for et renere Molde, og som så kan kobles til en handlingsplan.

Sunnalsfjorden

Vi ser behov for en strategi og handling for redusert forurensning i fjorden. Det må være aktuelt at kommunen samarbeider med nabokommuner, fylkeskommunen og statlige etater for å nå de vedtatte miljømålene for fjordsystemet.

Sirkulærøkonomi

Dette er et tema der det skjer mye positivt i kommunen, ikke minst i utviklingsprosjekt organisert gjennom Innbyggerlaben. Vi ønsker en videreføring av arbeidet som etter hvert kan motivere til og øke omfanget av sirkulærøkonomi i en stadig større deler av Moldesamfunnet.

En ny utfordring er det nasjonale vedtaket om at tekstiler fra årsskiftet ikke kan kastes i restavfallet, men skal inn i en sirkulærøkonomi. Selv om vegen fra innsamling gjennom RIR og så videre fortsatt ikke er avklart, er det ingen grunn til å vente på nasjonale myndigheter. Vi ønsker en strategi slik at innsamlingen kan starte 1.1.25. Når kommunene setter i gang med innsamling som planlagt, må nasjonale myndigheter følge opp med sitt ansvar.

Transport og miljø

Etter forslaget til strategiplan, vil det ikke bli en egen plan for transport. Det bør likevel utredes en strategi for transport og miljø der målet er å få mer av transportbehovet i kommunen over fra personbil til buss, sykkel og gange. Dette var også et av temaene i vår uttalelse til klima- og energiplanen.

I første omgang må målet være nullvekst i personbiltransporten ved bruk av lokale virkemidler som blant annet arealpolitikk, rushtidsavgift, pendler/innfartsparkering, oppfølging av snarvegprosjektet, trygg sykkelparkering ved utvalgte busstopp, vegstrekninger reservert for buss i rute og mye annet.

Erfaringene så langt går i retning av at dersom bykommuner ikke setter i gang med konkrete tiltak i tide, vil personbiltrafikken øke. I den sammenheng bør også behovet for et bedre kunnskapsgrunnlag om trafikken og løsninger i byen vurderes. Vi foreslår et samarbeid mellom kommunen og Transportøkonomisk institutt som et alternativ til den rollen som Statens vegvesen til nå har hatt i byplanleggingen.

Vi ønsker videre en strategi for å komme i gang med gjennomføringen av kommunen sin sykkelplan. En vurdering av behovet for en revisjon av planen kan også være aktuelt.

Moldemarka

Det er behov for å verne om Moldemarka. Den største utfordringen er flatehogst og erstatning av naturskogen med granfelt. Naturskogen er positiv for friluftslivet, landskapet og naturmangfoldet. Det er et stort behov for at oppmerksomheten i høy grad rettes mot den sørvendte skogslia like ovenfor byen der naturskogen etter flatehogst plantes til med gran.

I markaplanen er det mange gode intensjoner og retningslinjer for en balansert avveining mellom skogsdrift og hensynet til natur, landskap og friluftsliv. Dessverre står skogeierne i dag stort sett fritt til å drifte skogen slik som de ønsker. Kommunen kan ikke bestemme størrelsen av hogstfelt på privat grunn, kreve en skånsom skogsdrift uten bruk av hogstmaskiner, nekte erstatning av naturskogen med granfelt eller hindre hogst i hekketida.

Vi ønsker derfor at det blir laget en strategi for hvordan det skal bli mulig å ta vare på Moldemarka. Vi vil nevne oppretting av vernområder, statlig sikring som friluftslivsområder og/eller en forskrift slik som for Oslomarka som aktuelle virkemidler.

Vassdragskonsesjoner

Det er positivt at kommunen har engasjert seg i en prosess for revisjon av konsesjonsvilkårene for Gryttenanlegget for å få tilbake den naturlige og årlige vannføringen i Mardøla. Men vi er usikre på framdriften. Vi vil foreslå at kommunen også engasjerer seg i en vilkårsrevisjon for Istadvassdraget for å få endret udaterte og gamle vilkår.

Dette tok vi også opp i 2021. Vi må derfor minne om en strategi for å få fortgang i de to prosessene.

Arealplanlegging

I vårt brev av 12.04.21 til gjeldende samfunnsplan og planstrategi kom vi med mange forslag til utfordringer og utredninger. Vi tenkte at mål fra samfunnsplanen sammen med arealstrategien mot 2040 kunne bli viktige for en ny arealdel til kommuneplan. Ikke noe av det vi foreslo som konkrete tiltak ble kommentert. Vi har heller ikke sett noe til bruken av en langsiktig arealstrategi senere. Mangel på langsiktighet i arealplanleggingen kommer fram i budsjettsak 2024 – PS 82/23 der høyest prioritering i arealplanleggingen er stort sett behandling av private reguleringsplaner som kan gi inntekter til kommunen.

Så vi ser foreløpig ikke noen hensikt å engasjere oss mer i dette, men når arbeidet med en ny arealdel til kommuneplanen en gang starter opp, ønsker vi melding om det. Da vil vi komme med en oppdatering av det vi forventer av en ny arealplan og den framtidige arealpolitikken slik at den mangfoldige naturen i kommunen kan sikres på en god og bærekraftig måte. Det må ikke minst være nødvendig med en langt bedre utredning etter forskriften om konsekvensutredninger enn de som ble lagt til grunn for den gjeldende arealplanen.

Vennlig hilsen

Naturvernforbundet Molde
v/Knut Løken, sekretær
Lillevikvegen 4A
6412 Molde

E-post: molde@naturvernforbundet.no Naturvernforbundet Molde er på Facebook og Instagram
Nettet: <https://naturvernforbundet.no/moreogromsdal/lokallag/molde/>

Org. nr. 919 666 846